

Gönczi Gabriella

gonczig@mail.duf.hu

Krajnc Zoltán

krajnc.zoltan@zmne.hu

KORUNK MEGHATÁROZÓ LÉGIERŐ TEORETIKUSA: JOHN A. III. WARDEN

Absztrakt

A szerzők bemutatják, egy cikksorozat első részeként, korunk meghatározó légierő teoretikusát John A. III. Wardent és munkásságát. Elemzik a stratégiai tervezési modelljének adaptálását a vállalati (üzleti) életbe.

The authors give general overview about scholarly and military activities of John A. III. Warden who an today's driving theorist concerning with air power strategy. This article is analyzing the adaptation of Warden's strategy planning process into business environment.

Kulcsszavak: *légierő, stratégia, stratégiai tervezés, air power, strategy, strategy planning*

BEVEZETÉS

Cikksorozatunkban korunk kiemelkedő, a modern légierő szempontjából legjelentősebb, katonai teoretikusainak munkásságát szeretnénk bemutatni, hiszen a tárgyalt személyek elméleti és gyakorlati tevékenysége, erős lenyomatként könnyen tetten érhető a mai hatályos doktrínáinkban és a haderő alkalmazását szabályzó koncepciókban egyaránt, valamint alkotó elemeit is képezik a hadművelet-elmélet és hadászat kurrens felfogásainak is.

Ebben a tanulmányban John A. III. Warden nyugállományú repülő ezredes elméleti és gyakorlati tevékenységét szeretnénk összegezni.

Ki is John III. Warden¹? Csak néhány szóval, munkakörrel jellemezve: az Egyesült Államok Légierőjének (USAF) nyugállományú ezredese; az amerikai alelnök mellett dolgozó katonai tanácsadó; stratégiai tervező; volt vadászpilóta és repülőparancsnok. Sokan a modern légierő-elmélet egyik meghatározó alakjának tartják, aki az 1991-es Irak elleni szövetséges erők légi hadjáratának főtervezőjeként vonult be hadtörténelembe. A gyakorlati tevékenységén kívül oktat is, vendégprofesszorként rendszeresen tanít polgári és katonai egyetemeken. Nyugdíjazása után megalakította a *Venturist* nevű cégét, amellyel kiemelkedő sikereket ért el a stratégiai tanácsadás, a team-építés, és a multimédia területén.

A WARDENI-MODELL ADAPTÁLÁSA A VÁLLALATI STRATÉGIÁK SZINTJÉRE

A „wardeni világ” képe

Warden cége, az amerikai légierőnél alkalmazott katonai stratégiai tervezési modellt adaptálta az üzleti (vállalati) stratégiai tervezés szintjére. Ennek alapján, Prométeusz-projekt copyrighttal bejegyeztetve, aktív *stratégiai tanácsadást*, *coachingot*² és *stratégiai tervezési oktatást, képzést* folytat szerte a világon.

John Warden, mint az *Air Command and Staff College* parancsnoka (forrás:

Wardenék az üzleti életben szükséges stratégiai szemléletmódnak a kialakításához gyakran fordulnak a katonai analógiák felé, például a piaci környezet leírását is a háborús, illetve a békeművelési harcmező elemzéséhez hasonlítják, leegyszerűsítve a katonai döntéshozatali modell felderítő előkészítését adaptálják a stratégiai környezet elemzéséhez.

Mint minden „*nagyobb*” katonai kontingens művelési tervezésének kezdetét a stratégiai környezet elemzése, az abból levonható következtetések képezik, így Warden is globálisan kezeli a piaci környezetet, célja a főbb folyamatok feltárása és egyfajta stratégiai környezeti jövőkép aktív formálása.

---

¹ John Ashley Warden III. 1943. december 21-én a Texasi McKinneyben született. A családban hagyomány volt a katonai karrier vállalása, így ő is folytatta az elődei útját. A légierőben szolgált 1965-től 1995-ig - közben 1965-ben BSC, majd 1975-ben MSC fokozatot szerzett - szolgált a tengerentúli bázisokon és műveletekben (Vietnam, Németország, Spanyolország, Olaszország, és Korea), valamint többször a Pentagonban és vezette *Air Command és Staff College*-ot is. Az üzleti karrierje előtt belekóstolt a politikai életbe is, a Clinton-adminisztráció idején az alelnök különleges tanácsadója volt. John Andreas Olsen „*nem csak a legkreatívabb légierős teoretikus, hanem kora legjelentősebb stratégiai gondolkodójának*” nevezte. Mindezek ellenére azért meg kell jegyeznünk, hogy egyben „*megosztó személyiség*” is, hiszen a védelmi szféra egyes, konzervatív tagjai szerint a munkássága nem sok újat hozott, csak „*felmelegített és újracsomagolt*” néhány régebbi gondolatot.

² A *coaching* angol eredetű szó, átvitt értelemben edzést, tréninget jelent. A fogalom a '80-as évek elején került át a sportpszichológiából az üzleti életbe. A *coach* - a fejlesztői folyamatban - hasonló szerepet tölt be, mint az edző, aki hozzásegíti a versenyzőt saját céljainak a megvalósításához... (<http://cons.hu>)

Először nézzük át mit is gondol Warden a világról, pontosabban a világgpiacról, mint a vállalatok tágabb stratégiai környezetéről. Azért célszerű megjegyezni, hogy az elemzését áthatja az amerikai érdekek felől történő közelítés, az amerikai vállalati, üzleti szempontokra alapozó kiindulási platform.

Megítélése szerint, az ő sajátos stratégiai perspektívájából tekintve: a világ egy eddig példa nélkül álló hosszúságú viszonylagos béke időszakában van, amit „*meg-megszakít*” néhány „*kisebb*” délnyugat ázsiai háború. Ezek a háborúk, ellentétben a múlt háborúival, csak néhány országra vannak közvetlen hatással az aktuális háborús zónában és annak közelségében. A háborúk ellenére a gazdaság Ázsiában, Európában, Amerikában és még a Közel Keleten is viszonylag normálisan működik³, a legrosszabb történelmi időszakokat is figyelembe véve, ezek a konfliktusok nem valószínű, hogy hagyományos értelemben terjednének, vagy egy nagy, kontinensnyi méretű világháború, sőt világháború veszélyét vetnék fel. Nincsenek kívülálló államok arra várva, hogy beléphessenek a konfliktusba azért, hogy előnyre tegyenek szert, amikor a főszereplők stratégiailag kifáradtak.

Véleménye szerint azért van a világ ebben a „*kegyelmi*” állapotban, a béke és a jólét időszakában mert a történelemben harmadik alkalommal egy nagyon egészséges, jól megszervezett, stabil állam, dominál a releváns katonai, politikai és gazdasági hatalom dimenzióiban. Tehát az Egyesült Államok által uralt, kvázi egypólusú világrendszert és az amerikai mentalitást tekinti ezen időszak fő okának.

Ennél a sematikus leírásnál azonban továbblép és leszögezi, hogy ez a „*szuperhatalom*”, ez a dominancia okozza az igazi világkonfliktust, elfojtja a kisebb konfliktus környezetét, ami „*megfertőzte az emberiséget a történelemben már sokszor*”.

A domináns hatalmak szemszögéből nézve elemzi a hadtörténelem egy-egy jellemző korszakát, mégpedig a harc, háború egyik meghatározó közege szempontjából:

- A Római Birodalom, mint az addigi világ legfejlettebb útépitési technológiával rendelkező állama, dominanciáját a földi háborúkban a római utak biztosították. Az útjaik lehetővé tették a légiósok könnyed mozgását a birodalomban és nagy manőverszabadságot biztosítottak a csapataiknak, amelyek stratégiai és taktikai szinten is garantálták a mindenkori erő-eszköz fölényt és győzelmet.
- Brit Birodalom idején, amikor a világtengerek ellenőrzése egyben a világ uralmát is jelentette a győztesen megvívott tengeri háborúk jelentették a dominanciát.
- Mostanság az amerikai dominancia alapja a harmadik dimenzióban, a légi- és űr szférában kivívott hatalmas technikai és anyagi fölénye. Ez a domináns szerep biztosítja a beavatkozási lehetőséget a világ bármelyik pontján. Ez a dimenzió manapság kiegészül az információs térrel is, amely a légi- és űrfőlényvel kombinálódva, azzal egyfajta szimbiózist képezve tovább erősíti az amerikai vezető szerepet.

A hadtörténelem tanulmányozásából azt a következtetést vonta le, hogy egyik dominancia sem örökéletű, a birodalmak virágkorát szükségszerűen azok hanyatlása kell, hogy kövesse,

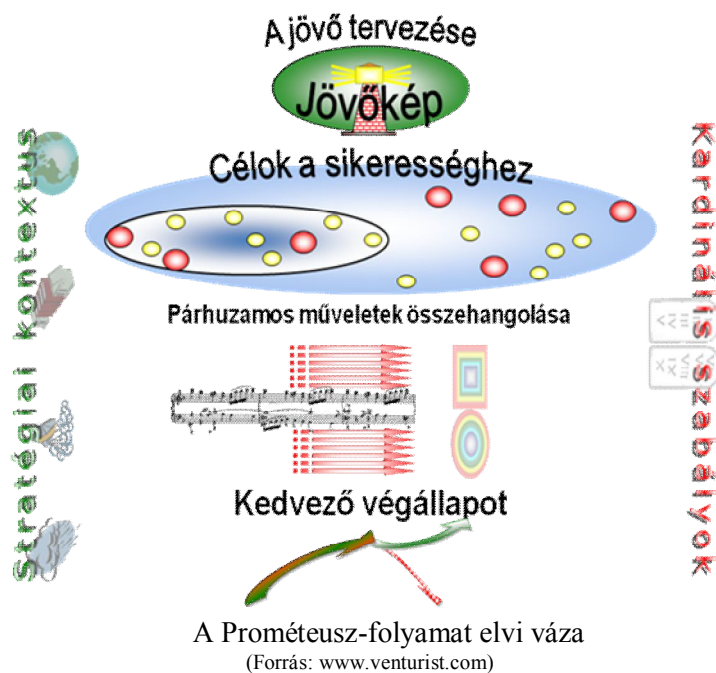
---

³ Le kell szögeznünk, hogy Warden elemzett gondolatai még a pénzügyi-gazdasági válság előtt születtek.

azonban ez a hanyatlás hosszabb időszakot igényel és nem egy lineáris folyamat „*egyfajta hullámvasútszerű*” állapotok jellemzik.

Felteszi a kérdést: nem ugyanez fog történni az amerikai világhatalommal is? Nem ad rá egyértelmű választ, azonban implicit módon „feltételes igent” mond, azzal a háttér információval, hogy ez a jelenlegi piaci folyamatok szempontjából, a vállalatok stratégiai céljainak időhorizontjában még nem meghatározó jelenségként értelmezhető. Megítélése szerint az amerikai hatalmi dominancia elfogadhatóan biztonságos még legalább a következő néhány évtizedre, amit az alábbiakkal bizonyít:

- A világon nincs még egy állam vagy egyéb hasonló entitás, amelyik meg tudná teremteni a domináns léthez szükséges „*akaratit, gazdasági-pénzügyi és technikai-technológiai képességeket*” ahhoz, hogy fel tudjon zárkózni az Egyesült Államok óriási előnyéhez. Warden ezt a hármast „*feltétel triónak*” nevezi és jelzi, hogy a hatalmi dominancia „*több lábbon*” áll és ezeknek az összetevőknek harmonizálni kell egymással. Azon államoknak, akiknek egy vagy kettő megvan a trióból, azoknak általában hiányzik a másik egy vagy kettő feltétel.
- Illusztrálva az előzőket: az amerikai hatalom a katonai szférában egyedül nagyobb, mint a tíz legerőteljesebb állam összegezve, ami a korábbi történelmet elemezve teljesen precedens nélküli. Az amerikai védelmi szféra K+F büdzséje négyszer akkora, mint a többi NATO-tagállamé összesen. Warden szerint a katonai hatalom egyedül, nem garantálja a sikert, mint ahogy azt Vietnamban láttuk, ahol az amerikaiak virtuálisan megnyerték az összes csatát és mégis elvesztették a háborút.

A világ stratégiai folyamatainak összegzéseként eljut odáig, hogy „*ha az amerikaiak képesek fenntartani ezt a pozíciót és életben tartani ezt a remek világkorszakot, akkor elkerülhetetlen, hogy megértsük és kövessük nagyszerű stratégiájuk általános elveit – ami mellékesen érvényes a gazdasági világra is.*”⁴

Tulajdonképpen, itt érzékelhetjük az elemzése talán „*leggyengébb láncszemét*”, mert a világ(piace) stratégiai környezet-elemzéséből eljut odáig, hogy azért kell az „*amerikai stratégiai tervezési és megvalósítási*” modelleket adaptálni az üzleti életbe, mert azok „*nagyszerűek*” és

⁴ John A. Warden, III: A Bright Future for the World (2. oldal, <http://www.strategydevelopment.net/>)

biztosíthatják a cégeknek, az ő szavaival élve „*a ragyogó jövőt*” („*bright future*”), mint célállapotot.

A „Prométeusz-folyamat”⁵

A modell, Warden által is elismerten, az 1991-es Öböl-háború légi hadjárat tervezési metódusából kifejlesztett, a katonai tervezési gondolkodásmód és eljárások adaptációjának tekinthető.

Stratégia: terv és végrehajtás a megfelelő időkeretben

Prométeusz-folyamat: stratégiai tervezés folyamata
(Forrás: www.venturist.com)

tenciálisan számításba vehető dolgokat összegzi, míg a hogyan-kérdés az erőforrásaink alkalmazásának mikéntjére adhat választ. A végállapot kategóriáján nem a jövőképet értik, hanem a készenléletet a stratégia megvalósítására egy végrehajtási (cselekvési) tervvel egyetemben.

Warden szerint az alaptrendek tovább folytatódnak, és ha ismerjük őket, akkor lehet némi fogalmunk mi lesz a világunkkal és reális elérhető jövőképet tudunk alkotni.

A modell az előzőekben már említett négy egyszerű kérdést másként is megfogalmazza:

- Hol szándékozunk lenni a jövőben?
- Mire fogjuk felhasználni a rendelkezésünkre álló erőforrásokat?
- Hogyan fogjuk alkalmazni az erőforrásainkat?

⁵ Prometheus a görög mitológiában szereplő titán (neve előrelátót jelent), aki a tüzet és a jövőbelátás képességét adta az emberiségnek. Warden modelljével ehhez hasonló segítséget szeretne nyújtani a vállalatok számára.

⁶ A módszert J. Warden vezetésével a Venturist Limited dolgozta ki és vezette be.

- Hogyan és mikor fogunk kilépni a rendszerből (piacról), vagy annak elemeiből, vagy fázisaiból?

A Prométeusz-folyamatot leegyszerűsítve és egyben összegezve a következő főbb elemeket kapjuk:

„*A működési környezet elemzése*” eredményeként megkapjuk azokat a releváns tényezőket, amelyek hatással vannak, lehetnek a vállalatunk (szervezetünk) működésére, a meglévő, illetve a megcélzott piacokra.

A „*jövőkép tervezése*” folyamatában, a szervezet helyzetének függvényében, 2-7 éves időintervallumban meghatározzák az elérendő állapotokat, amelyeknek jellemeznie kell a vállalkozás akkori piaci pozícióit. Ez a résztervezési folyamat a Prométeusz-folyamatban 12 kérdés megválaszolását igényli.

„*Vezérelv alkotása*” egyfajta filozófiai, erkölcsi-etikai iránymutatást adhat a működés teljes spektrumára, mint pl. Nordstrom híressé vált szlogenje a „a vevőnek mindig igaza van”. Egy jól megfogalmazott vezérlő elv alapjaiban befolyásolhatja az üzleti eredményességet és különösen nagy hatással lehet a marketing és PR részstratégiákra.

„*A külső rendszerek elemzése*” (befolyásolása) a piaci környezet elemzését jelenti, amelyben fontos elem a saját határok meghatározása és annak az egyszerűnek tűnő kérdésnek a megválaszolása, hogy miben tudnánk sikeresek lenni a piacon.

„*A külső stratégiai súlypontok feltérképezése*”, talán az egyik legszembevetőbb példa a légi hadjárat-tervezés adaptálására, hiszen a stratégiai súlypontok ott is hangsúlyos elemet képeznek. Ekkor meg kell határozni azokat a szegmenseket, amelyekre hatással kívánunk lenni, vagy akár létre akarunk hozni a megcélzott piacon.

„*A belső stratégiai súlypontok feltérképezése*” a saját döntőfontosságú elemek meghatározása is releváns a piaci sikerességhez, azonban itt sem mindig a meglévő elemekre korlátozódik csak az elemzés, hanem számításba célszerű venni, hogy van-e olyan létrehozandó elem, amely belső stratégiai súlypontként elősegítheti az üzleti sikerességet.

„*Stratégiai hatástervék összeállítása*” a másik lényeges analógia a légi hadjárat-tervezésből, hiszen ebben a fázisban gyakorlatilag a hatásalapú műveletek, a hatásalapú-tervezés adaptációját figyelhetjük meg. A tervek a megkívánt (tervezett) és a nem tervezett elsődleges és másodlagos hatások modellezésén alapulnak.

„*Ún. Fázistervék összeállítása*” azon a logikán alapul, hogy valószínűleg nincs elegendő erőforrás a stratégiai súlypontok egyidejű „támadására” (ideális megközelítés). Ebből fakadóan az erőforrásokat az időben és a „piaci térben szegmentálva”allokálja ez az ún. fázisterv.

„*Hadjárat-tervezés*” az erők (humánerőforrás) és eszközök (szervezeti-, anyagi-, energia- és információerőforrások) elosztása a stratégiai súlypontokat célzó hadjárat során.

„*A saját szervezet optimalizálása*” a megcélzott jövőkép szinte mindig igényel egy változásmenedzsment folyamatot a saját szervezet vonatkozásában a sikeres működés érdekében, hiszen a régi struktúrák általában nem elég hatékonyak az új környezetben.

„*A végállapot (végpont) tervezése*” érdekes része a folyamatnak, hiszen nem a végállapo-

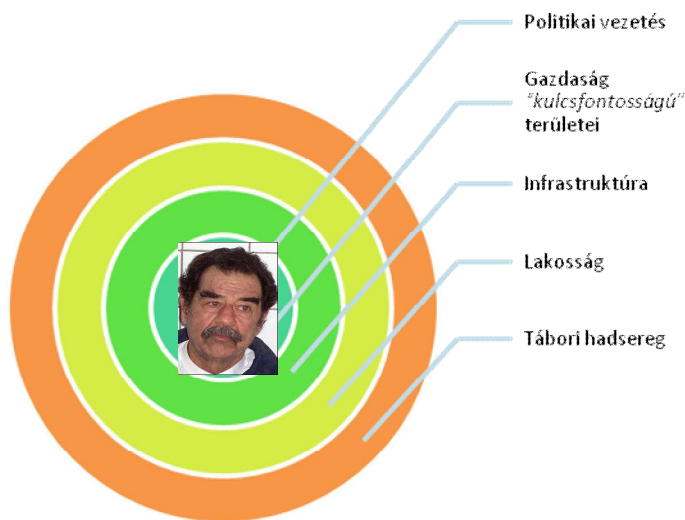
tot írja le, hanem azt, hogy akkor mi történjen, ha elértük a végcél. Ez is egyfajta katonai analógia, amely a „*hogyan nyerjük meg a békét?*” bonyolult kérdést tisztázza a háború utáni közvetlen átmenet időszakában. Ez a folyamat figyelhető meg például jelenleg Irakban is, ahol a sikeres háborút egy ambivalens időszak követett.

„Az ellenség, mint rendszer”

A Prométeusz-folyamatból kiemelten kezeltük Warden célpont-kiválasztási elméletét, hiszen a katonai tervezési-elemzési metodikák közül ez volt talán a legkisebb változtatások nélküli adaptáció a rendszerben.

A teória, amelyet az „*Ellenség, mint rendszer*” tanulmányában⁷ jelentetett meg, sokak szerint mérföldkő volt az amerikai stratégiai szintű háborús tervezésben. A tanulmány nem tisztán csak egy elméleti jellegű cikk volt, hanem a gyakorlatban az 1991-es Öböl-háború stratégiai légi műveleteinek a vázát is ez a tervezési-kiválasztási metódus képezte.

A célpontkiválasztás elméletéhez tartozik még az ún. „*parallel war*”⁸ (*párhuzamos háború*) elmélete is, amelyben John Warden a légi támadások időzítését, a légi csapások struktúráját gondolta felépíteni. Az elmélet az amerikai légierő várható mennyiségi és minőségi dominciáján alapszik, amely szerint az ellenséget lehetőleg a háború mindhárom szintjén⁹, a csúcstechnológiájú fegyverzettel végrehajtott légi csapásokkal kell úgy „*elárasztani*”, hogy ne legyen képes hatékony válaszlépésre.

Warden “ötgyűrűs” célpont-tervezési modellje
(Forrás: AFDD 2-1. Air Warfare, USAF)

A parallellháború ideáját az Öböl-háború idején Irak ellen a gyakorlatban is alkalmazták a *Desert Shield* és a *Desert Storm* hadműveletekben.

Minden hadászati (stratégiai) támadás tervezésének az alapját képezi, hogy a politikai célokat milyen transzformáción keresztül kívánják megvalósítani, vagyis mi módon akarják a stratégiai bénítást (*strategical paralysis*) elérni. Az elmélet ismertetéséhez még feltétlen tisztázni kell a szorosan ide tartozó ún. „*stratégiai súlypontok*”¹⁰ kategóriájának a lényegét is.

A STRATÉGIAI SÚLYPONT ALATT A TÁRSADALOM, VAGY BIZONYOS ALRENDSZEREINEK, AZOKAT A JÓL MEGRAGADHATÓ CENTRUMAIT ÉRTIK, MELYEK KIKAPCSOLÁSA ESETÉN AZ ADOTT

⁷ Warden, John A. III (1995). „*Enemy as a System*”. *Airpower Journal* Spring (9): 40-55.

⁸ Esetenként „*parallel attack*”-ként szerepel a különböző irodalmakban.

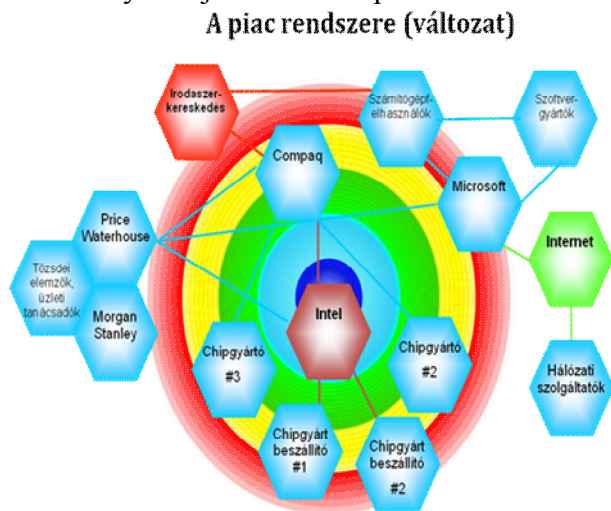
⁹ Harcászati, hadműveleti és stratégiai szint.

¹⁰ „*CENTERS OF GRAVITY*”. Ez a fogalom többféle néven jelentkezik a klasszikusok munkásságában: Douhet „*vitális központnak*”, LeMay „*vitális célpontnak*”, Jomini „*döntő stratégiai pontnak*”, Liddel Hart „*stratégiai Achilles-saroknak*”, Mitchell pedig „*idegi célpontnak*” hívta.

RENDSZER MŰKÖDÉSÉBEN OLYAN ZAVAROK KELETKEZNEK, AMELYEK LEHETETLENNÉ TESZIK A TOVÁBBI ALPRENDELTESSZERŰ MŰKÖDÉST. (szerzők)

Warden híressé vált „ötgyűrűs”-módszere a társadalmat öt alrendszerre osztotta fel. Az egyes alrendszerek stratégiai súlypontjait a stratégiai tervezés folyamán határozzák meg, légi-erővel való pusztításukat stratégiai légi támadások keretében hajtják végre. Az öt alrendszer: az ország vezetése, a gazdaság „kulcs-fontosságú” ágai, területei, az infrastruktúra, a lakosság, és a fegyveres erők (harcoló, vagy harchoz felkészülő csapatok).

A modell megalkotását a katonai szférában is egyre jelentősebb szerepet játszó költség és hatékonyság-elemzés valamint a műveletek kockázatának az összevetése indukálta, mert követelményként jelentkezik a politikai döntéshozói szintről, hogy a katonai műveleteket a lehető legkisebb ráfordítással ériék el a civil lakosság minimális szenvedései mellett. A

A piac, mint „ötgyűrűs-modell”
(Forrás: www.venturist.com)

“gyűrű a gyűrűben” ábrázolás jól szemlélteti, hogy a rendszerként felfogott ellenség-értelmezés esetén, a belső gyűrűk pusztítása (semlegesítése) a külsőbb gyűrűk működési zavarait is eredményezi. Így ha a legbelső gyűrűben ábrázolt politikai vezetés a fő célpont, akkor annak sikeres támadása esetén a teljes rendszer, az “összes gyűrű” működésképtelenné válhat.

Lényeges része a koncepciónak a saját erők bevetési kockázatának a vizsgálata is, amely szerint is indokolt a belsőbb gyűrűk támadása, hiszen a külső gyűrűben ábrázolt fegyveres erők közvetlen pusztítása a nagy erőforrás- és időigényen kívül, rend-

kívül nagy rizikóval jár. Erősíti ezt a hatást, hogy a nyugati társadalmak egyre nehezebben tolerálják az emberi veszteséget. Különösen igaz lehet ez a szövetséges műveletekben, amelyek sokszor csak áttételesen szolgálják a nemzeti érdekeket. A célpont kiválasztási folyamatban, a politikai és a legfelsőbb katonai irányelveknek megfelelően az egyes alrendszerek stratégiai súlypontjait kell meghatározni és összevetni a katonatechnikai szempontokkal.

Az ábrán megjelenített IT-technológiai piaci elemzés is e modell alkalmazásával veszi számba a chip-gyártás piaci környezetét és nyújt támpontot a stratégiai súlypontok meghatározására és azokból a stratégiai célok és akciótervek megalkotására. Az adaptált modell szerepe, mint a katonai stratégia megalkotásánál, segítséget adjon a stratégiai súlypontok meghatározásához, amelyek segítségével, a katonai analógiák további felhasználásával hatékony üzleti (marketing-, fejlesztési-stratégiai innovációs-, reorganizációs-, stb.) tervek szülehetnek.

BEFEJEZÉS

Cikkünkben felvillantottuk John A. III. Warden repülő ezredes munkásságának¹¹ egy szeletét, a legnagyobb hatású munkáiból válogattunk néhány gondolatot, hogy bemutassuk miért olyan

¹¹ Fontosabb munkái:

jelentős a hatása a mai katonai és üzleti stratégia-alkotási folyamatokra. Warden példájából is látható, hogy a katonai és a civil (üzleti, politikai) stratégiaalkotás (stratégiai tervezés) kultúrája (módszerei, eljárásai, alkalmazott eszközrendszere, támogató IT-infrastruktúrája, stb.) folyamatos kölcsönhatásban állnak egymással.

Ezt az állítást tovább erősíti, hogy az üzleti életben egyre nagyobb hangsúllyal jelennek meg a katonai metaforák: egyre több szakirodalomban, menedzsment fórumon, valamint üzleti (vezetői-döntéshozói) tréningeken hivatkoznak a hadművészet nagy gondolkodóira, alkalmazzák az általuk képviselt elveket a gyakorlati (üzleti) életben. Szun-Ce, Seneca, Napóleon, Clausevitz és többek között Helmuth von Moltke művei sokszor már tananyagként szerepelnek a gazdasági jellegű képzésekben is. Sok szerző pedig lényeges különbséget nem is tesz a vállalati stratégiai tervezés és a katonai tervezés között, abból a megfontolásból, hogy a vállalatok stratégiai szemléletű vezetése a hadseregek vezetésének tudományában gyökerezik.

Warden elméleti munkássága és a gyakorlatba bevezetett módszerei azt bizonyítják, hogy a modern légi hadjáratok (műveletek) stratégiai szintű tervezésénél alkalmazott metódusok a vállalati stratégiai tervezési folyamatban megjelentek és a vállalatok sikeresen alkalmazzák is azokat. Terrence R Colvin¹² szerint „*Warden könyvében bemutatja, hogy az olyan modern katonai stratégiai eszközök és módszerek, mint amilyeneket az Öböl-háborúban is alkalmaztak, hogyan és miért használhatók sikerrel az üzleti és a magánéletben. A könyv példa arra, az olyan nem katonai területeken is, ahol a verseny és az interaktivitás van középpontban, hogyan tanulhatnak az emberek a közelmúlt katonai tapasztalataiból. Elgondolkodtató és briliáns.*”¹³

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] Warden, John: Enemy as a system, In: Air Power Journal, 1995 Spring, <http://www.airpower.maxwell.af.mil/airchronicles/apjindex.html>,
- [2] Deptula, D. A.: EBO: change in the nature of warfare, <http://www.aef.org/pub/psbook.pdf>
- [3] Air Campaign Planning Handbook, Warfare Studies Institute, 2000
- [4] Manager Magazin 2006/1. Ezeréves receptek (<http://www.managermagazin.hu/magazin.php?page=article&id=931>; 2009. március 08.)
- [5] Thompson, John L: Strategic Management-Awareness and Change 1997.

-
1. Strategic Thinking and Planning: A Concept Summary of Strategy and the Prometheus Process (Venturist Publishing 2008. Montgomery Alabama ISBN: 978-0981794600)
  2. Winning in Fast Time: Harness the Competitive Advantage of Prometheus in Business and Life (Venturist Publishing 2008. Montgomery Alabama ISBN: 978-0971159143)
  3. Success in Modern War: A Response to Robert Pape's Bombing to Win (Security Studies Winter 1995. p.87-93.)
  4. The Gulf War: How influenced Planning and Execution in From Total War to Total Victory (Catigny Military History Series March 1995.)
  5. Enemy as a System (Airpower Journal Spring 1995 p.40-55.)
  6. The Air Campaign: Planning for Combat (National Defence University Press 1988. Washington D.C)
  7. The Air Campaign (reprint edition Oct. 1998. pp 204. ISBN: 1583481001)

¹² Terrence R. Colvin PhD, elnök Synergy Inc.

¹³ Forrás: www.venturist.com (letöltés: 2009. október 19.)